

Broj/Број: 04/03,-05-530/08
Sarajevo/Сарајево, 26. 2. 2009.

IZVJEŠĆE
SA ZIMSKOG ZASJEDANJA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE OESS-a
Beč, 19. i 20. veljače 2009. godine

U Beču je 19. i 20. veljače 2009. godine održano 8. zimsko zasjedanje Parlamentarne skupštine OESS-a, na kojem je sudjelovalo i Izaslanstvo Parlamentarne skupštine BiH u PSOESS-u: Branko Zrno, predsjedatelj Izaslanstva, Šemsudin Mehmedović prvi zamjenik predsjedatelja Izaslanstva, Drago Ljubičić, drugi zamjenik predsjedatelja Izaslanstva, i Jelena Rajaković, tajnica Izaslanstva. Zasjedanje je održano prema usvojenom dnevnom redu, bez izmjena i dopuna, uz sudjelovanje 250 parlamentaraca iz 56 država članica PSOESS-a.

Zasjedanje je proteklo u znaku rasprave o prijedlogu Dmitrija Medvedeva, predsjednika Rusije, i Nicole Sarkozya, predsjednika Francuske, za izmjene sigurnosne strukture u Europi.

Skup je započeo zasjedanjem **Stalnog komiteta** na kojem su predsjedatelj, financijski direktor i glavni tajnik PSOESS-a podnijeli izvješća o aktivnostima PSOESS-a u protekloj godini. Potom je razmatran uspjeh promatračkih misija u kojima su sudjelovali članovi PSOESS-a u 2008. godini (članovi Izaslanstva PSBiH u PSOESS-u su u 2008. godini sudjelovali u nadgledanju izbora u Srbiji i Makedoniji).

Zaključeno je da je Parlamentarna skupština OESS-a veoma ponosna na ulogu koju u nekoliko zadnjih godina ima u nadgledanju izbora, te da je dala veliki doprinos razvoju demokracije u zemljama obuhvaćenim OESS-om.

Na sastanku su razmatrana i izvješća o pripremama za Godišnje zasjedanje PSOESS-a (Vilnius, Litva, 29. lipnja - 3. srpnja 2009) i za jesenje sastanke PSOESS-a (Atena, Grčka, 9-12. listopada 2009).

Usljedilo je **zajedničko zasjedanje triju komiteta**, na kojem su se nazočnima obratili predsjednica Nacionalnog vijeća Parlamenta Austrije Barbara Pramer, predsjedatelj Parlamentarne skupštine NATO-a John Tanner, predsjedatelj Parlamentarne skupštine OESS-a Joao Soares i predsjedateljica OESS-a, Dora Bakoyannis, ministrica vanjskih poslova Grčke.

U uvodnom obraćanju predsjedatelj PSOESS-a, Joao Soares, naglasio je značaj spremnosti OESS-a za suočavanje s novim izazovima.

Istaknuo je kako je OESS posebna vrsta organizacije i njena je najveća snaga upravo u sposobnosti prilagodbe realnosti, izrazivši pri tome bojazan da je dio te fleksibilnosti u OESS-u izgubljen te stoga parlamentarci u PSOESS-u moraju održati OESS kao djelotvoran forum za dijalog.

Izrazio je žaljenje što OESS-u i dalje nedostaje transparentnost, smatrajući da njegovi sastanci trebaju biti otvoreni te da pravilo konsenzusa treba biti usklađeno.

Predsjedatelj Soares naglasio je da će Parlamentarna skupština OESS-a nastaviti sudjelovati u međunarodnim promatračkim misijama u svijetu, što će biti njena glavna aktivnost u idućem razdoblju.

Predsjedateljica OESS-a i ministrica vanjskih poslova Grčke, Dora Bakoyannis, iznijela je spremnost Atene za organiziranje sastanaka na svim razinama s ciljem nastavka dijaloga o europskoj sigurnosnoj strukturi.

Istaknula je kako je prijedben dugačak put od Hladnog rata do danas, međutim posao nije završen budući da pojedine zemlje članice OESS-a još nisu nadvladale probleme podjela u Europi.

Voditeljica grčke diplomacije osvrnula se i na Misiju OESS-a u Gruziji i pitanje produljenja mandata vojnim promatračima.

Nakon zajedničke sesije održan je sastanak **Komiteta za politička pitanja i sigurnost**, na kojem je prezentirana Deklaracija iz Astane (usvojena na Godišnjem zasjedanju PSOESS-a u Astani, srpnja 2008), koja sastoji od rezolucija što su ih usvojila tri komiteta.

Također su delegirane teme koje će biti razmatrane na idućem godišnjem zasjedanju (Vilnius, srpanj 2009).

Članovi Komiteta raspravljali su o izmjeni Sporazuma o konvencionalnom naoružanju (Rusija je obustavila primjenu Sporazuma u prosincu 2007. zahtijevajući prilagodbu dokumenta situaciji nastaloj nakon proširenja NATO-a, dok su SAD dugo odbijale svaku izmjenu Sporazuma).

Na sastanku **Komiteta za ekonomske poslove, znanost, tehnologiju i okoliš** razmatrane su preporuke iz Deklaracije iz Astane koje se odnose na pitanja klimatskih promjena te su ponovno pozvane zemlje koje to još nisu učinile da potpišu Sporazum iz Kyota.

Problem klimatskih promjena ovdje je definiran kao sigurnosno pitanje, a zemlje članice pozvane da se suprostave daljnjim promjenama i to racionalnijim korištenjem energetskih izvora, uz veće ulaganje napora u upravljanju vodama i otpadnim tvarima.

Vođena je rasprava i o problemu slobodne trgovine, s naglaskom na trgovinu između Sjeverne Amerike i Europe, te u mediteranskom području, uz preporuku da pojačaju nastojanja glede poboljšanja stanja u procesu međunarodnog oslobađanja od dugova.

Na sastanku **Komiteta za demokraciju, ljudska prava i humanitarna pitanja** razmatrana je Rezolucija o bobi protiv seksualnog iskorištavanja djece, Rezolucija o borbi protiv zlostavljanja žena, Rezolucija o borbi protiv antisemitizma, posebice u medijima i viskoškolskim ustanovama, uz brojne preporuke za veću transparentnost u radu OESS-a na ovim pitanjima i dozvolu pristupa zatvorenim političkim i povijesnim arhivama.

Tijekom zasjedanja pokrenuto je i nekoliko nacionalnih inicijativa.

Izaslanstvo Srbije zatražilo je vraćanje institucije ombudsmana na Kosovu. Voditeljica Izaslanstva Srbije, Suzana Grubješić, rekla je kako od Venera Almhofer, šefa Misije OESS-a na Kosovu, očekuje da podnese konkretno izvješće o radu Misije OESS-a na Kosovu i o tome što se čini na zaštiti ljudskih prava nealbanskog stanovništva.

Na ovome su sastanku podržani zaključci iz Astane, prema kojima bi Parlamentarna skupština OESS-a trebala preuzeti vodeću ulogu u međunarodnim promatračkim misijama.

Drugoga dana zasjedanja PSOESS-a održana je rasprava o prijedlogu predsjednika Rusije, Dimitrija Medvedeva, i predsjednika Francuske, Nicole Sarkozy, za izmjenu sigurnosne strukture u Europi. Uvodna izlaganja imali su: Aleksandar V. Gruško, zamjenik ministra vanjskih poslova Rusije, i Veronique Bujon-Barre, zamjenica predsjedatelja Glavnog ravnateljstva za politička i sigurnosna pitanja Ministarstva vanjskih i europskih poslova Francuske.

Aleksandar Gruško u svome je obraćanju istaknuo porast nezadovoljstva zbog sigurnosne situacije u euro-atlanskoj regiji, naglasivši kako je kriza na Kavkazu još jednom potvrdila koliko je neučinkovita postojeća sigurnosna struktura za održavanje mira i stabilnosti u Europi.

Ni međunarodni instrumenti niti bilo koja međunarodna organizacija nisu mogli spriječiti tragična događanja u toj regiji.

Strukture poput EU, NATO-a, Zajednice nezavisnih država ili CSTO-a (Organizacija ugovora o kolektivnoj sigurnosti), budući da su institucionalizirane, pitanjima sigurnosti bave se neovisno jedna o drugoj.

Njihovi programi i aktivnosti nisu koordinirani i rijetko se preklapaju.

Mogućnost suradnje u rješavanju konkretnih problema ne realizira se zbog ideoloških razlika. Dodao je kako su mnogi ruski prijedlozi koji su imali praktičnu svrhu u pogledu surdanje između NATO-a i CSTO-a po pitanju Afganistana ostali bez podrške.

Gruško je istaknuo kako se o tako važnim pitanjima, kakvo je primjerice antiraketna obrana, a koja su u interesu cijele Europe, odluke donose jednostrano i postaju predmetom "lokalnih" bilateralnih sporazuma. Druge zemlje to s pravom smatraju strateškom opasnošću. Planovi NATO-a za širenje na istok jesu zastarjela logika očuvanja svoje sigurnosti. Ne vodeći računa o sigurnosti drugih, NATO postaje dio problema, a ne dio rješenja.

Hitna obveza ratifikacije prilagođenog Ugovora o konvencionalnim oružanim snagama u Europi (Ugovora o CFE - odnosi se na namjeru instaliranja obrambenog štita u Poljskoj i Češkoj) i dalje je samo zalaganje na papiru.

Pitanja vezana za teritorijalni integritet europskih država svakog se puta različito tumače.

Zbog takvih i sličnih problema, naglasio je Gruško, inicijativa ruskog predsjednika Medvedeva, a koja se odnosi na sklapanje ugovora o europskoj sigurnosti, predstavlja popunu deficita raspoloživih međunarodnih pravnih instrumenata, s ciljem pronalaženja obostrano prihvatljivog rješenja za poboljšanje sigurnosti.

Zamjenik ministra vanjskih poslova Rusije rekao je da ruski prijedlozi nemaju skrivena značenja, već su rezultat želje za nastavkom vraćanja izgubljenog povjerenja.

Sporazumom Medvedev-Sarkozy predložena su pravno obavezujuća načela koja se odnose na ranije utvrđene međudržavne odnose, izradu instrumenata i mehanizama za praktičnu primjenu tih načela, obnovu i razvoj režima kontrole naoružanja, usuglašavanje jedinstvenih kriterija i mehanizama za sprečavanje i rješavanje sukoba mirnim putem, i na kraju, novu kvalitetu suradnje u borbi protiv globalnih sigurnosnih prijetnji.

Guško je istaknuo kako je svjestan sumnji u namjere Rusije i shvaćanja ovoga Sporazuma kao nakanu potkopavanja utjecaja NATO-a i OEES-a, a smanjenja utjecaja SAD-a i Kanade u Europi. Zaključio je da su takvi strahovi utemeljeni na prošlosti te da prilagodba paneuropske sigurnosne strukture suvremenim zahtjevima ne smije biti talac zastarjelih stereotipa.

Veronique Bujon-Barre navela je dva problema vezana za sigurnosnu sliku u Europi: kriza povjerenja tijekom rata u Gruziji, kada su EU, OEES i UN zaustavili nasilje i postavili uvjete za rješenje i reguliranje sukoba. Ipak, uporaba vojne sile, kao i jednostrano priznavanje Južne Osetije i Abhazije, što je u suprotnosti s međunarodnim pravom, pokrenuli su ozbiljnu krizu povjerenja s Rusijom. S druge strane rusko-ukrajinska plinska kriza tijekom zime 2009. pojačala je osjećaj nesigurnosti na kontinentu.

Naglasila je kako će budućnost europske sigurnosti ovisiti o sposobnosti da se zajedno odupremo globalnim prijetnjama.

Doba Hladnog rata je završeno, danas više ne postoje dva suprotstavljena bloka, tako da zajedno s Rusijom moramo graditi sigurno područje.

Stoga Francuska smatra vrlo bitnim vratiti povjerenje i zajedno raditi na sigurnosnim pitanjima u Europi.

U ljeto 2008. godine predsjednik Dimitri Medvedev iznio je prijedloge o europskoj sigurnosti. Predsjednik Sarkozy imao je priliku više puta iznijeti francuski stav o tim pitanjima. Govoreći o pristupu Francuske ovome Sporazumu, navela je da svaka rasprava o obnovi sigurnosti na europskom kontinentu mora biti usklađena s postojećim načelima na kojima je utemeljena europska sigurnost: transatlanske veze, očuvanje postojećih institucija (NATO, OEES, EU), sveobuhvatan pregled sigurnosti, uključujući vojnu i političku dimenziju, uvažavanje ljudi i ekologije, te poštovanje Helsinškog završnog akta, a posebice poštovanje teritorijalnog integriteta, rješavanje sukoba mirnim putem i pravo slobodnog izbora saveza i sigurnosnih aranžmana.

Naglasila je da su konvencionalne snage u Europi kamen-temeljac sigurnosne strukture, te nezamjenjiv instrument za jačanje povjerenja i sigurnosti u Europi.

Nakon iznošenja različitih mišljenja o ovome pitanju, zaključeno je prijeko potrebnim nastaviti dijalog o ovoj temi u svrhu izgradnje sigurnosti u Europi.

Također, Parlamentarna skupština OESS-a treba posebno obratiti pozornost na situaciju u vezi s Ugovorom o konvencionalnim oružanim snagama u Europi i ispitati mogućnosti očuvanja sigurnosti ostvarenjem jedinstvenog cilja – smanjenjem naoružanja u Europi nakon Hladnoga rata.

Izvešće pripremila

Tajnica Izaslanstva PSBiH u PSOESS
Jelena Rajaković

Dostaviti:

- Kolegiju Zastupničkog doma
- Kolegiju Doma naroda
- Povjerenstvu za vanjske poslove Zastupničkog doma
- Povjerenstvu za vanjsku i trgovinsku politiku Doma naroda
- Članovima Izaslanstva PSBiH u PSOESS

Kopija: Ministarstvo vanjskih poslova BiH

***Izvešće odobrio g. Branko Zrno, predsjedatelj Izaslanstva PSBiH u PSOESS.**